

Over de tandheelkundige opleiding in de V.S. *)

door H. Loeb, tandarts, D.D.S.

Tusschen 15 Mei 1940, toen ik in een heel klein visschersbootje op de Noordzee dobberde, en nu liggen lange jaren van ellende, die niet licht vergeten worden. Wij bereikten Engeland dien dag en daarmee een land, dat in vrijheid bleef voortleven tot de vrijheidsvlag ook weer elders kon worden ontplooid.

In Engeland was in die dagen voor een Ned. tandarts geen emplooi en dus gingen de blikken alras naar het Westen, waar Amerika voor de tandheelkundige professie nog steeds het land van belofte was.

Ik arriveerde 14 Juli 1940 in New York, de overtocht werd in een convooi gemaakt naar Halifax, Nova Scotia, en vandaar per trein over Montreal naar New York.

In oorlogstijd is zulk een zeereis geen plezier, al waren onder de passagiers ook vele bekende grootheden. Sir Norman Angel van de Bank of England en de Franschen André Maurois en Pertinax, waren wel de paradepaardjes aan boord.

De aankomst per trein in New York is niet overweldigend, bovendien maakte een ontzettende hitte met hooge vochtigheid mij niet erg ontvankelijk voor deze roezemoezige, groote stad.

Eerst toen begon ik te beseffen, een echte „refugee” te zijn geworden, losgeslagen van het eigen land met de toekomst onzekerder dan ooit.

Die toekomst zou moeten zijn met of zonder tandheerkunde, „met” beteekende jaren van studie, „zonder” zou overzwaaien naar een ander bedrijf of vak noodzakelijk maken.

Dit laatste lokte mij niet al te zeer en na wekenlange informaties, waarbij men in dezen tijd van het jaar altijd te hooren kregen: „Come back after labor-day”, d.i. de eerste Maandag in September, besloot ik na 21 praktijk-jaren weer student te worden aan the Thomas W. Evans Dental Institute, University of Pennsylvania, te Philadelphia. In normale tijden kan men den D.D.S. graad zonder meer in 1 jaar behalen, echter de tijden waren niet meer normaal en zeker kon ik niet een verklaring afleggen, dat het niet in mijn bedoeling lag, ooit de praktijk in Amerika uit te oefenen. Dan is het niet meer de „School” die over het verleenen van den D.D.S.-graad uitsluitend te zeggen heeft, maar komen de diverse „State Boards” een woordje meespreken. Ik kwam er genadig af met de toezegging, dat ik twee jaren moest studeeren, om toegelaten te worden tot die State Board examens, welke voor mij van belang waren.

Het was niet gemakkelijk in den beginne, weer te studeeren, weer zelf alle techniek te moeten doen en weer te werken op patiënten zonder eenige assistentie, dan merkt men pas hoe wij door onze onvolprezen „juffertjes” in de praktijk verwend

*) Naar een voordracht, gehouden tijdens de cursussen der „Ivory Cross Expedition”.

worden. Maar ik had het geluk een uitstekende „school” gevonden te hebben en wat steekt men oneindig veel meer op na de lange jaren van praktijk dan men als student pleegt te doen. Het is alsof men op den top van een berg staat en alles overziet; het waren voor mij geen verloren jaren in Philadelphia, de „City of brotherly love”.

Verschillen in de opleiding:

De herhaaldelijk tot mij gerichte vraag, of de wijze van opleiding in Amerika verschillend is van die in ons land, moest ik met „ja” beantwoorden. Verschillend en vooral beter.

Ik wil eenige getallen noemen, het aantal uren, dat de tandheelkundige student aan de Un. of Penn. o.a. wijdt aan de medische onderdeelen van zijn vak:

In het eerste jaar:

Anatomie: 361 uren. *Physiologische Scheikunde*: 160 uren. *Histologie*: 118 uren.

In het tweede jaar:

Bacteriologie: 142 uren. *Histologie*: 48 uren. *Physiologie*: 224 uren.

In deze uren zijn colleges en veel laboratorium-werk vervat en de tandheelkundige student brengt zijn eerste halfjaar voor een groot deel door in de snijkamer: „the emphasis is placed on a precise dissection of the human body, with especial emphasis upon the Anatomy of the head, neck and trunk. Physiologische chemie omvat laboratorium-werk in kwalitatieve en kwantitatieve analyse, voorts colleges in anorganische en organische scheikunde, zoomede physische chemie, in verband met de stofwisseling. Ook de samenstelling van ons voedsel, met laboratorium-onderzoek, de proteïnen, de vetten en de koolhydraten. Speciale aandacht wordt gewijd aan het chemisch onderzoek van speeksel en been, ook de kwantitatieve analyse van urine wordt behandeld.

De lessen in bacteriologie omvatten in hoofdzaak een laboratoriumcursus in het 2e jaar, onder leiding van den Dean, Dr. A p p l e t o n, die een groote naam heeft als bacterioloog. Zijn opleiding was uitsluitend die van een tandarts. Dit demonstreert, dat de opleiding voldoende stimulans geeft om ook op dit terrein zich te kunnen ontplooiën evenals medici dat doen.

In deze afdeling worden door de studenten alle zenuwbehandelingen getest alsmede Vincentsinfecties onderzocht en cultures gekweekt.

De cursus „Dental histology and pathology” werd door onzen vroegeren landgenoot Dr. C h u r c h i l l gegeven met assistentie van een arts en een tandarts. Physiologie is ondergebracht in het begin van het tweede studiejaar, waarvan 144 uren in het laboratorium gewijd zijn aan proeven op dieren, zoowel als aan experimenten op het geheele organisme van den mensch en van de gebruikelijke laboratorium-zoogdieren.

In het 3e en 4e jaar wordt „interne geneeskunde” in het universiteits-ziekenhuis gevolgd, met klinische demonstraties van patiënten.

Hiermede heb ik alleen de geneeskundige onderwijs-stof naar voren gebracht met uitsluiting van het zuiver tandheelkundige programma. Ik moet echter wijzen op de cursussen en ziekten van de mondholte (oral medicine) en in röntgenologie resp. gegeven door Dr. B u r k e t en Dr. E n n i s. Deze twee afdelingen werken zeer nauw samen en hun bijzonder belang is gelegen in de omstandigheid dat beide docenten in de eerste plaats tandartsen zijn en dus tandheelkundig denken. Vooral voor de Röntgen-afdeling is dit van groot belang.

In het „Rapport van de Commissie van Advies inzake de opleiding van de tandarts” wordt wel vermeld dat coll. N o r d van zijn studiereis naar Amerika een verslag aan den Minister van Onderwijs had uitgebracht; van den inhoud wordt echter niets weergegeven. De commissie acht een volledige artsopleiding economisch niet verantwoord mede in verband met een tekort aan tandartsen. Een opleidingsduur van 6 jaren, welke de commissie thans heeft voorgesteld lijkt mij eveneens bezwaarlijk; het wil mij voorkomen dat 5 jaren wel het maximum zou

moeten zijn en om het daarheen te leiden zou het wel zeer overladen programma besnoeid moeten worden. Men is kennelijk van het eene uiterste in het andere vervallen.

Een paar cijfers in het rapport vereischen rechtzetting; het jaarlijksche aantal studenten is niet 60—80, doch 100 tot 110; het aantal assistenten 1 op 15 studenten en niet, zooals vermeld, 1 op 5 tot 15.¹⁾

In het rapport wordt bij Personeelsvoorziening een gecombineerde leeropdracht van mondziekten en kaakchirurgie gegeven. Splitsing lijkt mij beter of een combinatie van mondziekten en periodontologie; kaakchirurgie vraagt m.i. den geheelen docent. Daarnaast verdient een hoogleeraarsfunctie voor röntgenologie alle overweging. Ik heb in dit verband met belangstelling geluisterd naar hetgeen Dr. E n n i s in zijn colleges mededeelde, waarbij hij wees op de droevige resultaten, die medici bereiken bij tandheelkundige röntgen-opnamen.

Tenslotte ontbreekt bij de ontworpen wettelijke regeling een evaluatie van buitenlandsche getuigschriften, waarbij aan de wederkeerigheid volle aandacht moet worden geschonken.

Mondverzorgsters

Voor een opleiding tot mondverzorgster moet ten minste het einddiploma 3-jarige H.B.S. als basis geëischt worden. Of met deze hulpkrachten het bestaande tekort aan tandartsen zal kunnen worden gecompenseerd lijkt mij een te optimistische verwachting. In Amerika is gepleit voor een uitbreiding van de bevoegdheid van dental hygienists en tandtechnici, maar dat lokte hevige protesten uit, ook zonder dat men, zooals in ons land, de abele gevolgen van een „gewoonterecht” aan den lijve heeft ondervonden.

Voor zoover een tekort aan tandartsen het instituut der mondverzorgsters moet rechtvaardigen, kan worden opgemerkt, dat in Amerika niet alle bronnen waaruit tandartsen kunnen worden verkregen voldoende geëxploreerd zijn. Zoo treft daar vooral het geringe aantal vrouwelijke tandartsen. Dit komt treffend uit in de verhouding van de studenten aan de Universiteit van Pennsylvanië, waar onder de 400 tandheelkundige studenten slechts 4 meisjes voorkomen! De Dean van de Dental-school aan deze universiteit heeft mijn raad in dit opzicht gevolgd en is een campagne begonnen om onder de meisjes de studie der tandheelkunde te propageeren.

Vergelijk ik nu het huidige onderwijs in Amerika met de ontworpen regeling voor ons land, dan wordt de lacune, die ten aanzien van de medische vooropleiding bestond, hiermede geheel opgeheven. In de V.S. bestaat er geen neiging om de tijdsduur van 4 jaren voor den cursus te verlengen; wel zal naar alle waarschijnlijkheid een practisch jaar na het verwerven van het diploma verplicht worden gesteld, zooals dit voor de artsen reeds het geval is. Hoewel ieder land de vrijheid heeft zijn onderwijs naar eigen inzicht te regelen, zoo zou een navolging van de beproefde Amerikaansche opleiding geen slecht begin zijn.

Een groot voordeel elders is, dat men niet, zooals in Amerika, rekening behoeft te houden met het examen voor de State Board. Nog kort geleden zong collega L a n d de lof van de cohesieve goudvulling. Ontegenzeggelijk is dat een prachtig hulpmiddel bij de manual training. Echter, omdat iedere State Board het leggen van deze vulling in haar examen-eischen opgenomen heeft en handhaaft, wordt op de scholen aan deze techniek een ongemotiveerd groot aantal uren besteed tot schade van het onderwijs in andere zeer belangrijke vulmethoden.

Nog onlangs protesteerde de Dean van Tuft's college te Boston, Dr. B i b b y, tegen dezen toestand. Er behoort ongetwijfeld moed toe om als Dean van een Dental School aldus te spreken; maar het strekt Dr. B i b b y tot eer dat hij de kat de bel aanbond.

Ik zou ook nog willen wijzen op de vele mogelijkheden van researchwerk op vrijwel alle 39 scholen in Amerika en herinner slechts aan dat van Dr. V o l k e r e n

¹⁾ Volgens „Survey Dental School U.S.A.”.

Bibby c.s. van Tuft's college en van Drs. Glickman, Lazanski Zander e.a. Een verhandeling in de Journal of the Am. Dental Association van Febr. 1943 van de hand van Dr. Bibby en getiteld: „Dental Caries, Causes, Prevention and Correction” werd door de A.D.A. als propagandageschrift-verspreid.

Na deze uiteenzetting over het onderwijs zooals ik het zag en het researchwerk dat daar bedreven wordt, nog iets over de maatschappelijke positie der tandheelkunst. Het verenigingsleven wordt beheerscht door de reeds genoemde American Dental Association, die in elke staat een afdeling heeft, de Dental State Society. Deze State Societies hebben verscheidene onderafdeelingen. Zoo heeft, om eenig begrip te geven, mijn woonstaat Massachusetts op $4\frac{1}{2}$ millioen inwoners \pm 4000 tandartsen (1 op 1200 inw.) en men ziet hieruit reeds, dat zulk een onderafdeeling de allure heeft van een groote landelijke organisatie.

Afdelingen en onderafdeelingen organiseeren tal van bijeenkomsten, waarvan het wetenschappelijke gedeelte steeds zeer goed verzorgd is. Ik werd vaak urenlang geboeid door het kijken naar uitstekende films in natuurlijke kleuren, films van groote didactische waarde, waarmede een belangrijke verzameling demonstratiemateriaal wordt opgebouwd.

De twee grootste meetings zijn die in December van de tandartsen van New York City en de mid-winter-meeting van Februari te Chicago. Hieraan is altijd een tentoonstelling van fabrikanten en handelaren verbonden en duizenden tandartsen bezoeken deze monster-bijeenkomsten.

De organisatie van deze vergaderingen is op zichzelf al een meesterwerk, dat mij telkens weer opnieuw imponeert.

De verhouding arts—tandarts staat in Amerika al op een gunstiger basis omdat de meer medische opleiding den tandarts in staat stelt op voet van gelijkheid de gemeenschappelijke problemen te bespreken. Het is in U.S.A. een arts niet geoorloofd tandheelkunst uit te oefenen; ambieert hij zulks, dan zal hij naar een dental school moeten gaan en den volledigen cursus volgen met vrijstelling voor de medische vakken. Hij zal echter aan alle vereischten voor den tandartsengraad moeten voldoen en zeker $2\frac{1}{2}$ jaar moeten studeeren. Omgekeerd zal een tandarts die den titel van arts wil verwerven, eenige „credits”, vrijstellingen kunnen krijgen en daarmede eenigen tijd winnen. Aan de Harvard University loopt de studie gedurende de beide eerste jaren parallel. Aan het einde van het tweede studiejaar beslist de student welke richting hij wil uitgaan.

Bijna ieder ziekenhuis van beteekenis heeft tegenwoordig een tandheelkundige afdeling met een inwonend tandarts en een collega, die tot den staf van het ziekenhuis behoort. De eerstgenoemde is een pas afgestudeerde, die op deze wijze gedurende een jaar routine tracht te verkrijgen en tezelfder tijd in zijn levensonderhoud kan voorzien.

Mijn ervaring met het Amerikaansche publiek heeft mij ervan overtuigd dat dit veel meer, „dental minded” is dan in ons land. Een geregelde check-up of contrôle na de saneering is voor mijn patiënten vanzelfsprekend, voor hen is het verband tusschen aandoeningen van den mond en de rest van het lichaam zonder meer duidelijk.

Ik zou ook geneigd zijn te zeggen dat de Amerikaansche tandarts van dit laatste zich meer bewust is en dientengevolge zulk een geheel andere houding aanneemt tegenover het vraagstuk der pulpabehandeling. Als ik de vergoedingen lees in de tarievenlijst onlangs in het T. v. T. gepubliceerd, alsmede een opmerking van coll. Bos dat zenuwbehandelingen thans ook in het ziekenfondswezen voor f 3,50 verricht moeten worden, bekruipt mij de vrees, dat men nog steeds dit werk beziet in den trant van amalgaam- en kunststand-leveranties en niet met het oog van den medisch onderlegden tandarts.

Sprekende over ziekenfondsbehandeling dient geconstateerd, dat van sociale voorzieningen voor den arbeider in Amerika weinig te bespeuren valt. Het is waar, de arbeider verdient daar veel meer dan zijn collega in Nederland en is zodoende in tijden van voorspoed in staat voor zichzelf en zijn gezin te zorgen.

In tijden van tegenspoed doet de crisis zich echter veel heviger gevoelen; want sparen doet ook de Amerikaansche arbeider niet; hij wil zijn geld „beleggen” in een nieuwe auto, een radio, een waschmachine enz., enz., ook in een verzekeringspolis, maar voor het overige laat hij Gods water over Gods akker loopen.

Wel wordt goed gezorgd voor den terugkeerenden soldaat; de G.I. Bill of Rights verzekert hem o.a. vrije tandheelkundige hulp en de jongste oorlog heeft de voordeelen van regelmatige behandeling weer nader gebracht tot groote groepen in U.S.A.

De moeilijkheid in bijna elk beschaafd land is momenteel, althans dat gevoel heb ik, dat de propaganda een vraag naar hulp heeft opgeroepen, waaraan de professie niet kan voldoen. Een typisch voorbeeld is de behandeling van kinderen, waarvoor met recht de meeste propaganda wordt gemaakt en toch hebben zeer veel tandartsen geen tijd of geen zin in dit werk. De tandarts echter, die geen belangstelling heeft voor de verzorging van het melkgebit, heeft geen voldoende interesse in zijn vak. Aan de bron moet men zijn om deze verantwoordelijkheid aan te kweken, n.l. bij den student door zijn leermeesters en in zijn beroepsorganisaties. Het kwaad schuilt m.i. bij de opleiding. In het toch al niet zeer ethische Amerika wordt vaak verzuimd de moreele zijde van ons beroep naar voren te brengen. De struggle for life en de aanbidding van den dollar zijn hinderpalen, die daarbij in den weg staan. Hier ligt onmiskenbaar een groot voordeel bij den Nederlandschen vakbroeder van niet te onderschatten beteekenis.

Tenslotte speelt in ons vak de technische vaardigheid en de liefde voor het technische element een groote rol. Onder alle lagen van de Amerikaansche bevolking weet men zijn handen te gebruiken; vele malen ben ik op bezoek geweest bij advocaten, beursmensen e.d. en in hun sousterrain toonden zij vol trotsch een volledig ingerichte werkbank voor timmeren of zij hebben alle benodigdheden voor tuinieren, voor reparaties aan hun auto, enz. Het is een practisch goed onderlegd volk en deze technische inslag is onder de tandartsen merkbaar, doordat velen hun technische werkzaamheden zelf verrichten en zich aldus onafhankelijk maken van techniker of laboratorium.

Deze groote waardeering voor handenarbeid is ook waard in Nederland aangekweekt te worden, te beginnen op de lagere school.

Ik geloof hiermede een en ander van mijn ondervindingen te hebben verteld na een 6-jarig verblijf in de States. Veel nieuwe indrukken heb ik moeten verwerken, echter al het nieuwe is niet in staat geweest de onvergankelijke liefde voor het land van mijn geboorte en de herinnering aan mijn opvoeding en gelukkig leven in deze goede Amstelstad te verdringen.

Oude liefde roest nu eenmaal niet.